

JAARVERSLAG 2017

BEELD EN GELUID

INSIDE OUT

OPEN MIND: VERDER KIJKEN MET BEELD EN GELUID

Beeld en Geluid huist in een van de mooiste en unieke gebouwen van Nederland. Vanuit die plek kijkt zij naar de wereld van de media en alles wat daardoor aangeraakt wordt. Met name op die kerngebieden waarbij de audiovisuele programmamakers en schrijvende pers een rol spelen. Dit omdat Beeld en Geluid voor de eeuwigheid die mediageschiedenis bewaart. En dat wil hij zo compleet mogelijk doen. Met oog voor alle nieuwe ontwikkelingen die steeds weer nieuwe mediabronnen naar boven brengt. Naast archief en het best bezochte mediamuseum heeft Beeld en Geluid daarom een wetenschappelijke afdeling die zich bezighoudt met het vergroten en delen van kennis, nationaal en internationaal, over de haar toegewezen media. Zij stimuleert technische vooruitgang door een open mind te hebben op de huidige technische ontwikkelingen die verregaande gevolgen hebben voor ons mediagebruik. Hiermee verruimt zij letterlijk haar blik onder het motto “an open mind is not only but a necessity forever “. Beeld en Geluid zoekt aansluiting bij of initieert zelf projecten en exposities die spraakmakend en grensverleggend zijn en waarmee we verder leren kijken.

MIND OF THE UNIVERSE

In 2017 verscheen de tv-serie The Mind of the Universe waarin vooraanstaande wetenschappers de wereld van morgen schetsen. Samen met de VPRO maakte Beeld en Geluid iets unieks: een zeer uitgebreide site waar alle dertig interviews van The Mind of the Universe volledig te vinden zijn. Een open source online project over de snelle evolutie van onze kennis. Al het research- en filmmateriaal van The Mind of the Universe is onder een Creative Commons-licentie beschikbaar gesteld voor iedereen die het wil gebruiken. Wij zien deze samenwerking als een van de stappen die wij in 2017 hebben gezet naar het bereiken van een breder publiek en daarmee onze maatschappelijke impact en meerwaarde vergroten als landelijk instituut voor mediacultuur.

Dit project is een mooi voorbeeld van hoe we kijkers in de gelegenheid willen stellen om letterlijk verder te kijken en andere perspectieven te zien. Eenzelfde uitnodiging deden we aan de bezoekers van de grote tentoonstelling Nieuws of Nonsens: #demediamindfuck

NIEUWS OF NONSENS: #DEMEDIAMINDFUCK

Op 1 november 2017 openden wij onze tentoonstelling Nieuws of Nonsens: #demediamindfuck. Deze aansprekende publiekstentoonstelling is het eerste zichtbare resultaat na onze fusie met de Stichting het Nederlands Persmuseum in Amsterdam, in mei 2017. De geschiedenis van (geschreven) pers en journalistiek vormen een meer dan welkome aanvulling op onze

The mind of the universe - de verkenner

mediacollectie. Door deze fusie kunnen wij de Nederlandse mediacultuur in nog meer facetten belichten. Het belang van pers en media voor een open en vrije samenleving nog beter laten zien aan een breed publiek en de impact van media in de maatschappij.

Met *Nieuws of Nonsense* geven wij vanuit mediahistorisch perspectief duiding aan de impact van de actuele mediacultuur. Het onderwerp staat op dit moment in de volle aandacht. De term “nepnieuws” en vooral de discussie erover vond het afgelopen jaar zelfs tot in de tweede kamer plaats. De tentoonstelling had dan ook niet op een beter moment kunnen komen. De bezoeker wordt aan het denken gezet over wat nieuws is en hoe het zijn of haar wereldbeeld vormt. Aan de hand van onderwerpen als nepnieuws, filterbubbels, clickbait en verschillende toepassingen van (online) journalistiek word je een spiegel voorgehouden. De tentoonstelling is een eyeopener voor iedereen die meer wil weten over hoe nieuws gemaakt wordt, hoe je zelf je nieuws selecteert en hoe je je er, bewust of onbewust, door laat beïnvloeden. In het kader van mediawijsheid richten we ons met deze tentoonstelling ook op middelbare scholieren en faciliteren we het gesprek in de klas over bewustwording van de impact van media.

Nieuws of nonsense

“Zeer actueel thema. *Nieuws of Nonsense* is in zijn interactieve activiteiten best wel confronterend, maar daardoor wel zeer leerzaam.” – Bezoekers tentoonstelling *Nieuws of Nonsense* (anoniem)

Nieuws of nonsense. In de nieuwsarena speel je het nieuwsspel met andere bezoekers.

MEDIAWIJSHEID DEBAT

Beeld en Geluid, als instituut voor mediacultuur gelooft in de noodzaak van een mediawijze samenleving. Zij geeft hier onder andere vorm aan door haar educatieprogramma's en specifieke programmering. Beeld en Geluid is ook het clubhuis voor alle bij Mediawijzer.net aangesloten partners. Tijdens de week van de mediawijze organiseerden we *om die reden* samen met Mediawijzer.net, VodafoneZiggo en het Nederlands Debat Instituut het Mediawijze Debat bij Beeld en Geluid. Jongeren, docenten en mediamakers gingen met elkaar in gesprek over privacy, het verspreiden van gevoelige informatie, omgaan met nepnieuws, de rol van professionele media en wat we van elkaar kunnen leren hierover. Het Mediawijze Debat is een discussiestarter voor de onderbouw en het voortgezet onderwijs en werd live uitgezonden.

“Wij geloven in de positieve impact van technologie, maar zien zeker ook de uitdagingen. Wij vinden het belangrijk dat we in Nederland met elkaar in gesprek gaan over hoe om te gaan met de risico's en hoe de kansen van technologie beter te benutten. Daarom sponsorden we in 2017 het Mediawijze Debat. Jongeren leren op deze manier reflecteren op hun eigen online gedrag en dat van anderen. Het Mediawijze Debat stimuleert ze om ervaringen en meningen met elkaar te delen. Dit sluit aan bij ons doel om jongeren - en uiteindelijk alle mensen in Nederland - digitaal veiliger, bewuster en vaardiger te maken.” – Marieke Dekker, Directeur External Affairs, VodafoneZiggo

“Het was een mooi debat! Zeker een opzet dat in klassen kan worden toegepast. Ik zeg doen!”
– Frans Houter (docent) op Twitter

Mediawijze debat

BEELD EN GELUID: VOORAL DE TIJD VOORUIT

Dat tijden veranderen is al eeuwen zo, maar nog nooit bracht de technologische vooruitgang zoveel media voort. En vooral op andere dan de traditionele kanalen. Het vinden van de relevante perspectieven en het bepalen van wat je wel of niet tot je neemt is ook voor media-archieven een belangrijke *opdracht*. Als het belangrijkste nationale instituut op het gebied van mediacultuur zal Beeld en Geluid de leiding en verantwoording moeten nemen om op termijn ons audiovisuele en journalistieke media-erfgoed op een juiste manier te borgen voor de volgende generaties.

NIEUWE MEDIAMAKERS COLLECTEREN: YOUTUBE EN GAMES

Het bereiken van een breder publiek en het kunnen duiden van de actuele mediacultuur heeft ook consequenties voor onze collectie en werkwijze. Onze collectie behelst niet alleen radio en televisie, maar ook geschreven pers, games en webvideo's. De ontwikkelingen in de digitale media stellen Beeld en Geluid voor nieuwe uitdagingen waar het gaat om collectievorming en collectiebeheer. Om een collectie te vormen die een goed tijdsbeeld kan geven van mediaproductie en mediagebruik, is het noodzakelijk om naast de 'traditionele' audiovisuele content online mediavormen te verzamelen en duurzaam bruikbaar te bewaren, zoals websites, webvideo's, social media en games. Dit brengt (nieuwe) vragen met zich mee ten aanzien van scope, selectie, auteursrechten, privacy, conserveringstechniek etc.

ONZE YOUTUBE TOP 10 VOOR 2017

1. The Netherlands welcomes Trump in his own words
2. Uitleg over alles. - Liefs, Mandy #5
3. Het is voorbij - EnzoKnol
4. PvdA - Hans Spekman beantwoordt "Web's Most Searched Questions" over de PvdA
5. CDA - Jeugdbeelden Mark, Geert en Sybrand in de zomer van 1974
6. Rage/Hype: Floor is lava
7. TRYING TO SPEAK BRAZILIAN PORTUGUESE
8. Nederlandse YouTubers voor Sint Maarten - Geef om jou
9. ROAST OF KALVIJN - DISSTRACK | Kalvijn
10. Humberto Tan op de Vlucht - Jachtseizoen #6

Webvideo's: YouTube Highlights 2017

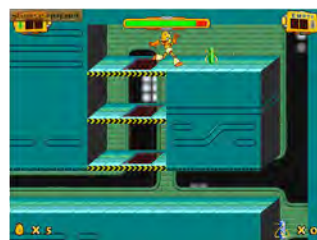
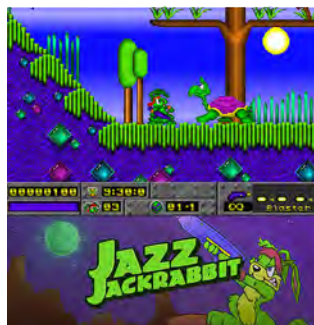
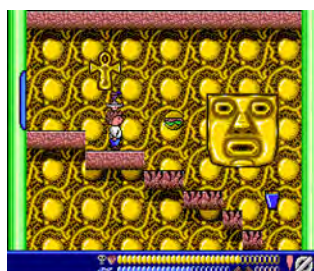
Video's op internet spelen een steeds grotere rol in ons kijkgedrag en dragen daarmee in steeds grotere mate bij aan de verbreding en intensivering van onze mediaconsumptie. De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van webvideo, en dan met name op YouTube, leggen we per jaar vast. Het gaat om zowel de globale trends en ontwikkelingen, als om een selectie bijzondere highlights, trends en niches. Afgelopen jaar sloten we overeenkomsten met een aantal grote YouTube kanalen (o.a. Enzo Knol, StukTV, Dylan Haegens en Kwebbelkop) zodat we elk jaar een selectie van hun video's kunnen binnen halen. Onze YouTube top 10 voor 2017 vind je op <https://www.beeldengeluid.nl/kennis/blog/onze-youtube-highlights-van-2017/>

"Ik vind het supergaaf dat Beeld en Geluid mijn content opneemt in hun mediacollectie. Ze nemen ons, de creators, serieus en blijven hierdoor ook actueel." – Jordi van den Bussche (YouTuber, Kwebbelkop)

Games

In 2016 onderzochten we hoe en op welke manier we games zouden kunnen archiveren. In 2017 maakten we hier een start mee. Inmiddels hebben we een bescheiden collectie van speelbare games uit de jaren 80 en 90 opgebouwd. Enkele voorbeelden hiervan zijn de games Frantic van ANMA uit 1992, Jazz Jack Rabbit van Epic MegaGames uit 1994 en Battery Check van Orange Games uit 1998.

Frantic, Jazz Jackrabbit en Battery Check.

VERBEEDEN EN VERNIEUWEN

Het omgaan met media zoals games en webvideo vormt uit het oogpunt van collectievorming en -beheer nog een relatief nieuwe uitdaging, maar in de frontlinie van de ontwikkeling van de media gebeurt natuurlijk al veel meer. Beeld en Geluid volgt die ontwikkelingen op de voet en biedt een platform voor vernieuwing van en reflectie op mediacultuur.

In 2017 zetten we ons actief in op het bereiken van een breder publiek om daarmee onze maatschappelijke relevantie te vergroten als instituut voor mediacultuur. Beeld en Geluid komt op deze manier steeds meer in haar natuurlijke rol als de plek waar mediacultuur samenkomt. Hierbij willen wij anderen faciliteren om vanuit verschillende invalshoeken duiding te kunnen geven aan de actuele mediacultuur. Dit doen wij o.a. door het organiseren van debatten, expert lezingen en het publiceren van online verhalen in nauwe samenwerking met relevante media partners, waaronder Media Perspective, Samsung, Google, Mediawijzer en Kennisnet.

CROSS MEDIA CAFÉ

Het bekende iMMovator en Beeld en Geluid werken intensief samen aan de organisatie en ontwikkeling van de Cross Media cafés. Leden van het Media Perspective netwerk worden in korte tijd bijgepraat over relevante ontwikkelingen in de media waarbinnen ruimte is voor discussie en netwerken. In 2017 organiseerden wij zeven inspiratie cafés die ieder goed bezocht zijn door professionals: Behind the filter bubble, Uit het lab, Online video & commerce, Interfaces en design, Coming Soon, Wat doet de jeugd? en Muziek.

Cross Media Café ARVRMR

OPEN MEDIA ART

In samenwerking met het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie startte Beeld en Geluid het project Open Media Art. Na een oproep kregen vijf jonge makers de opdracht om binnen een

talentontwikkelingstraject nieuwe hedendaagse verhalen te maken op basis van de collectie van Beeld en Geluid. Het project laat de makers op zoek gaan naar innovatieve, interdisciplinaire concepten die de creatieve waarde van erfgoedcollecties versterken. Tijdens het traject zijn de makers ondersteund door zowel specialisten van Beeld en Geluid als door externe experts op het gebied van (online) mediacultuur. Het proces van de individuele makers is vastgelegd op www.openmediaart.nl, om zo meer inzicht te geven in de ontwerpkeuzes van de makers. Het is de eerste keer dat Beeld en Geluid op deze manier het archief heeft opengesteld aan een nieuwe generatie makers. Met gepaste trots tonen we dan ook het resultaat in de expo Open Media Art: Nieuwe verhalen uit het archief.

Open Media Art

“Het archief van Beeld en Geluid is zo anders dan het archief waar ik zelf vaak mee werk: de beeldenchaos op internet. (De beelden op internet zijn altijd in beweging en hebben een interessante vergankelijkheid. Authenticiteit, originaliteit en waarde moeten in de online omgeving eigenlijk altijd betwijfeld worden. Het archief van Beeld en Geluid voelt als het tegenovergestelde. Alle beelden blijven statisch in het archief opgeslagen, nauwkeurig geïndexeerd, geverifieerd en historisch ingekaderd. Alle beelden zijn benoemd tot nationaal erfgoed en de waarde van dit materiaal is hierdoor vastgesteld.) Deze dualiteit tussen de eigenschappen van het gearchiveerde materiaal van Beeld en Geluid tegenover de beelden van het internet intrigeerde mij” – Elki Boerdam

“Ik ken de geschiedenis van kunst, ik hou bij wat er nieuw is binnen grafisch ontwerp, ik check welke open fonts en open source codes geschikt kunnen zijn voor mijn werk. Ik kom ieder uur met creatief eigenaarschap in contact. Ik word nu voor het eerst gevraagd om met Creative Commons-licenties te werken, en dat vind ik heel verfrissend. Dat maakt het project voor Beeld en Geluid voor mij een groot avontuur.” – Tereza Ruller

“De rijkheid van het archief van Beeld en Geluid werd voor ons duidelijk toen we er mee gingen werken: we kregen het gevoel dat iedereen die heeft bijgedragen aan het archief hetzelfde doel heeft gehad: het vastleggen en het documenteren van Nederland en haar geschiedenis zodat tradities, culturele gewoontes, kunst en natuur altijd in beeld en geluid bewaard blijven.” – Bram Bogaerts, Superposition

SANDBERG MASTERCLASS

In 2017 organiseerden we onder andere de Masterclass Sandberg @Mediapark. Tijdens deze masterclass werkten zestien mediamakers aan de ontwikkeling van prototypes voor nieuwe mediatoepassingen en vertelvormen. Sandberg@Mediapark wordt georganiseerd door het Sandberg Instituut (de masteropleiding van de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam) en Beeld en Geluid, in samenwerking met NPO, VPRO, NTR, BNNVARA, NPO en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. In 2017 was Beeld en Geluid voor het eerst partner. De masterclass is een creatieve broedplaats, waar makers uit verschillende disciplines de ruimte en tools krijgen om te experimenteren, wat essentieel is voor vernieuwing in het medialandschap. Dit jaar stond het thema *Radicale Verbeelding* centraal. De complete masterclass duurt negen maanden en na een intensieve samenwerking presenteren de duo's hun concepten aan mediaprofessionals, fondsen, omroepen en publiek bij Beeld en Geluid. Dit opent mogelijk deuren voor nieuwe samenwerkingen, financiering of doorontwikkeling van de prototypes vanuit het Media Park of elders.

RADICAAL ANDERS EN BEELD EN GELUID

De durf om de dingen anders te doen is een voorwaarde voor de ontwikkeling van eenieder. Dat geldt voor Beeld en Geluid en de spelers binnen de media. Dat levert een vitale mediacultuur op. Dat geldt niet alleen voor het maken, maar ook voor de manier waarop we media gebruiken, bijvoorbeeld in het onderwijs. Beeld en Geluid durft die radicale manier van werken toe te passen.

START FLIPPING YOUR CLASSROOM

Samen met Kennisnet, Samsung, Google en Mediawijzer.net organiseerden wij voor het onderwijs (docenten groep 7 en 8) een studiemiddag *Flipping the Classroom*: een onderwijsvorm waarbij online video wordt toegepast in de lessen. Michel van Ast, co-auteur van het boek 'Kleppen Dicht' gaf een interactieve presentatie over de zin en onzin van online video. Michiel Dijkman, manager smart education van Samsung, presenteerde de uitkomsten van het onderzoek 'De innovatieve leraar' (Universiteit Tilburg en Gent). Inge Verstraete, auteur van het handboek 'Leren Leren', gaf een workshop hoe 'flipping the classroom' gericht kan bijdragen aan het activeren en versterken van denk- en leerprocessen bij leerlingen. Google verzorgde samen met een YouTube-docent een masterclass en Kennisnet liet in een workshop zien hoe docenten op een snelle manier makkelijk en succesvol filmpjes en quizen op kunnen nemen.

Flipping the classroom

“Zeer informatief, inspirerend en uitnodigend om er zelf mee aan de slag te gaan!” – docent

“Voor ik hier kwam wist ik nog niet hoe, maar nu ik hier heel veel tools heb gehad weet ik zeker dat ik mijn klas ga 'flippen'.” – docent

“Leraren zijn de spil in de voorbereiding van scholieren op hun toekomst. In die toekomst worden digitale vaardigheden exponentieel belangrijker. Als technologiebedrijf wil Samsung graag een rol spelen om scholieren en leraren bij die veranderingen te helpen. Dit doen we met verschillende maatschappelijke trajecten binnen ons Smart Education-programma. ‘Flipping the classroom’ is hier een mooi voorbeeld van, waarin wij samen met Beeld en Geluid een docententraining organiseren die leraren inspireert om te starten met het omdraaien van hun lessen.” –

Michiel Dijkman, Manager Smart Education Samsung.

Tenslotte betekent een open mind ook anders durven denken. Beeld en Geluid biedt een podium voor kritische geluiden en een open gesprek over de ontwikkeling van de media en het medialandschap.

MEDIA FUTURE WEEK

De Media Future Week is de pressure cooker event voor studenten, docenten en (young) professionals. In deze week werkten zij aan diverse cases van mediabedrijven. Wij organiseerden ter ondersteuning hiervan een aantal inspirerende lezingen van (inter)nationale experts op dit gebied, waaronder van Joris Luyendijk over ‘waarheid en perceptie van media’, van Evgeny Morozov over ‘the dark side of Internet freedom’ en Jochem van den Berg over ‘De Speld: fake news als kunstvorm’.

Joris Luyendijk over ‘waarheid en perceptie van media’

Media Future Week

BEELD EN GELUID IN DE MEDIA 2017

Beeld en Geluid bestaat 20 jaar

Op 22 juni vierden we ons 20 jarig jubileum. Strijkorkest Metropole Orkest speelde op archiefbeelden, Bas Heijne sprak een column uit en Sander van de Pavert van Lucky TV verzorgde een optreden.

Record aantal bezoekers Top 2000 Café

Nederlanders gingen dit jaar massaal naar het Top 2000 Café bij Beeld en Geluid. De geïmproviseerde kroeg ontving 31.000 bezoekers en dat is een record.

Een geschiedenis van de Nederlandse popcultuur

O.a. Loeki de Leeuw en de helm van Theo Koomen (uit onze collectie) kwamen voor in een Geschiedenis van de Nederlandse Popcultuur van de Volkskrant. Deze geschiedenis werd zowel online vertoond, maar ook in Volkskrant Magazine stond een groot artikel.

Giro 555

Op 29 maart 2017 werd er bij ons maar liefst 24 miljoen euro opgehaald, voor hongersnood in Afrika en Jemen. Het restaurant werd omgetoverd tot een actiecentrum, waarnaar alle donateurs konden bellen. Bekende Nederlanders als Art Rooijackers, Irene Moors en Alberto Stegeman waren aanwezig.

Masterclass NOS Jeugdjournaal over (nep)nieuws

In de voorjaarsvakantie gaven NOS-Jeugdjournaal presentatoren Nick Renooij en Lysette van Geel twee masterclasses over nieuwe media, nieuws en nepnieuws. De Telegraaf schreef er een uitgebreid artikel over.

Achter het nepnieuws

In het kader van onze tentoonstelling Nieuws of Nonsens #demediaindfuck schreef Elja Looijestijn van de VPRO een groot artikel over nepnieuws in de VPRO-gids, aan de hand van een interview met één van onze tentoonstellingsmakers Karen Drost.